

“Ik bekijk een stad met liefde”

HET LIGT PAS IN DE BOEKENWINKEL : EEN LIJVIG MANIFEST OVER HEDENDAAGSE ARCHITECTUUR, GESCHREVEN DOOR JOHAN SANCTORUM, DE HUISFILOSOOF VAN ARCHITECT ALFREDO DE GREGORIO. DE GREGORIO IS EEN VAN DE DENKERS ACHTER DE GROENE BOULEVARD, DE REVOLUTIONAIRE RING ROND DE STADSKERN VAN HASSELT, HET GALLO-ROMEINS MUSEUM IN TONGEREN EN DE PHILIPSSITE IN LEUVEN.

De publicatie met de titel *Passione Urbana* wil een contradictie zijn : een boek over architectuur dat geen boek over architectuur is. De achterflap wil dat duidelijk gesteld hebben, want de heren Sanctorum en De Gregorio hebben een missie : de wereld kenbaar maken dat een stad net zo in elkaar zit als een mens, met een identiteit, organen, emoties, mannelijke en vrouwelijke kantjes. En kwalijke virussen – zoals een doorgedreven obsessie met design – kunnen de essentie van een stad helemaal naar de knoppen helpen. Het werk groeide uit van een hommage aan de Italiaanse architect Aldo Rossi tot een filosofisch discours over de moderne mensenstad. Rossi had een grote invloed op het denken van de Hasselaar van zuidere afkomst De Gregorio. Samen stonden ze onder meer aan de basis van de luid geroemde Hasseltse Groene Boulevard. Toen de architect stierf in 1997, liep De Gregorio lang rond met het idee de Belgische projecten waar zijn kameraad aan meewerkte te boek te stellen. “Op een gegeven moment stapte Johan hier binnen. Hij kondigde doodleuk aan dat hij ontslag genomen had en hier wilde komen werken. Ik dacht : hier moet ik iets mee doen.”

Volksverhalen

Bij De Gregorio en partners onderzoekt filosoof en homo universalis Johan Sanctorum de geschiedenis van een locatie, de volksverhalen, het karakter van een plek. Die research maakt integraal deel uit van de unieke manier waarop het architectenbureau een nieuw bouwproject benadert. Nieuwe klanten hoeven niet meteen een plan te eisen. “Als je aan het begin al een plan wilt ben je een idioot”, vindt De Gregorio. Voor hem is het veel belangrijker eerst door te dringen tot het karakter van een stad. “Ik vind dat je de finesses van een stad eerst in de vingers moet hebben. Johan is daar enorm scherp in. Tongeren had hij op tien dagen van binnen

en van buiten leren kennen.”

Okselmomenten

De Gregorio ziet een stad als persoon. Een heel vrouwelijke benadering, geeft hij toe. “Een stad behandelen we als iemand die je moet leren kennen. Bekijk je een stad als een persoon, dan

komt er meteen liefde bij kijken. Je moet op zoek naar het leven en dat kan alleen door liefde. Je mag niet bang zijn om je handen vuil te maken. Mannen willen liefst hun handjes schoon houden. Architecten en stedenbouwkundigen maken zich daar bij uitstek schuldig aan. Wat mij interesseren, zijn de okselmomenten. De dingen die een stad boeiend maken. Het definiëren van een stedelijke identiteit mag je niet overlaten aan specialisten, aan gekken zoals ikzelf. Dat moet je het volk laten vertellen. Als architect moet je jezelf wegcijferen. Voor de politiek geldt dat ook : je bent pas een goede leider als je jezelf wegdenkt.” Met vrouwelijkheid is ook bescheidenheid een kwaliteit die te bewonderen valt dus. En zoals Rossi hem leerde, is architectuur iets om te vergeten. “Vergelijk het met vrijen. Seks is heel menselijk. Maar als je je ineens concentreert op de beweging die je maakt, ben je teveel bezig met het eindresultaat.”

Evolutie

Net als een mens groeit een stad, het verhaal verrijkt zich verder door dag na dag nieuwe gebeurtenissen op te slaan. “Als wezen is een stad een evolutionair ding. Boort zich een vliegtuig in een toren, dan slaat dat een wonde. Hoe ga

» Alfredo De Gregorio : “Het definiëren van een stedelijke identiteit mag je niet overlaten aan gekken zoals ikzelf.”

je daarmee om ? Op de manier van Bush, die direct oorlogje ging voeren ? Livingstone, de burgemeester van Londen, pakte het helemaal anders aan. Hij plakte een pleister op de snee. Kijk mensen, dat is er gebeurd, het was vreselijk en nu gaan we verder met ons leven. Zo'n aanslag laat littekens na, maar sommige mensen

te maken, architectuur is een gebruiksvoorwerp. Vele architecten gaan voor de grote show, zonder zich af te vragen hoe de mensen zich zullen voelen die in het gebouw moeten wonen of werken. Ik hoop met deze aanpak toch een beetje verandering te kunnen brengen.”

(Tekst Chantal Melgers/ beeld Els Verbakel)

“Een goede architect cijfert zichzelf zoveel mogelijk weg”

zijn zelfs mooier met hun littekens. Marketingwoorden als “we gaan vernieuwing brengen” slaan nergens op. Dat is typisch een uiting van mannelijk denken. Als je evolutionair denkt, begrijp je dat vooruitgang het snelst gaat via kleine stapjes.”

Privacy

Passione Urbana bevat een reeks voorbeelden uit de internationale architectuurgeschiedenis. De focus ligt op Vlaamse urbane projecten die De Gregorio en partners zelf hebben ontwikkeld, met bijzondere aandacht voor de samenwerking met Aldo Rossi. De architectuur kent genoeg megalomane misleunen, zo verwoordt de Hasseltse architect het. De bouw van het Antwerpse justitiepaleis is een van zijn stokpaardjes. De kegelconstructies op het dak werden door De Gregorio omgedoopt tot omgekeerde frietzakken. “Justitie hoort nu transparanter te zijn en dat moet in zo'n gebouw worden uitgedrukt door veel glaswerk, zeggen ze. Hoezo ? Als ik daar binnenstap, wil ik de nodige privacy. Het probleem tegenwoordig is dat te veel architecten hun stempel willen zetten en zichzelf naar voren schuiven. Dat is de vloek van de modernisten. Modernisme is McDonald's. Architectuur heeft niets met kunst

Passione Urbana

Het was oorspronkelijk de bedoeling van Alfredo De Gregorio om het viertal projecten voor te stellen dat hij hier in België met Aldo Rossi (1931-1997) heeft gerealiseerd. Wat begon als een Belgische Rossi-retrospectieve, is uitgegroeid tot een intrigerende zoektocht, voorbij de grenzen van de architectuur, naar de betekenis van de stad, als nederzetting, schuiloord, onvoltooid project. Filosoof Johan Sanctorum ontfaelt minutieus Rossi's beeldtaal.

» 34,90 euro, Roularta Books. ISBN 905466861X

